

Gamle Lønninger for Landbrugsarbejder.

Af F. Hjort.

Som ganske ungt Menneske var jeg først i Firserne Avlsforvalter paa et stort Gods paa en af de sydlige Øer. Ejeren var en ældgammel og svagelig Mand, der i sin Tid havde spillet en stor Rolle i vort Land, men havde nu i mange Aar maattet lade sit store Gods, der indbefattede tre meget store Gaarde, bestyre af en Godsinspektør. Denne var en usædvanlig dygtig og meget energisk Mand, der nu ogsaa var højt oppe i Aarene og skrøbelig. Jeg var Forvalter paa den egentlige Hovedgaard, hvorunder blev drevet ca. 1200 Td. Land Ager og Eng, foruden flere Hundrede Td. Land Skov og Mose. Paa selve Gaarden var ca. 300 Malkekøer og 24 Spand Arbejdsheste, som benyttedes af Elever og Karle. Hertil kom nogle faa Spand Trækstude til Driften af blød Bund. — Paa Gaarden var en vældig Stab af Daglejere og Koner, der foruden forskellige Naturalier fik en Dagløn af fra 1 til 2 Kr. pr. Dag efter Aarstiden. Det daglige Antal var efter Aarstiden noget forskelligt og kunde veksle fra 80 til 135, heri ikke medregnet Skovarbejderne. Naar Staben var saa stor, var dette begrundet i, at Ejeren meget bestemt holdt paa, at ingen Arbejder maatte afskediges, uden der forelaa meget graverende Grunde; dette førte med sig, at en meget stor Del af Styrken var gamle og skrøbelige og derfor kun var i Stand til at udføre meget lidt Arbejde, men deres Dagløn fik de alligevel, blot de kunde møde paa Gaarden og bære Lønnen hjem. — Dette System kunde selvfølgelig ikke forblive ukendt for Arbejderne; de vidste, at Forvalteren kun meget vanskeligt og under ganske ekstraordinære Forhold kunde frigøre sig for en mindre tilfredsstillende Daglejer, og derfor var det ikke saa mærkeligt, at det blev vanskeligere og vanskeligere at faa udført et nogenlunde forsvarligt Arbejde af den enkelte, ogsaa fordi det var næsten uoverkommeligt at føre et effektivt Tilsyn med det store Antal, der ofte var spredt over det meget store Areal. For at komme udenom denne yderst besvær-

lige Servitut paa en nogenlunde tilfredsstillende Maade, fandt de skiftende Forvaltre paa at lade næsten alt Arbejde udføre paa Akkord. Paa denne Maade fik vi mere Arbejde udført paa samme Tid, og Arbejderne tjente mere og var derfor særlig vel tilfreds dermed.

I de første Aar, jeg var min egen Mand, kunde jeg endnu bruge en Del af disse Akkorder; nu er de selvfølgelig for længst i høj Grad forældede; de er med andre Ord blevne „historiske“, men dog ikke saa meget, at ikke enhver vil kunne forstaa og indse, hvilken Interesse der ogsaa kan ligge i et saadant, ganske vist meget specielt Emne. Dels for at bevare disse Tal og dels for at henlede Tankerne paa denne Betalingsmaade vil jeg tillade mig at anføre nogle af de vigtigste Akkorder og Betalinger derfor i Aarene fra 1869 til 1885, i hvilken Tid Priserne er nogenlunde jævnt stigende, idet jeg dog kun vil nævne Tallene for de to Yderpunkter, som er:

	1869	1885
For Læsning af Gødning pr. Læs	4 Øre	6 Øre
„ Spredning do. do.	4 „	6 „
„ Afhakning do. do.	2 „	3 „
Slaa og stakke Enghø pr. Td. Land	333 „	450 „
„ Enghø do.	166 „	„
„ Kløver do.	200 „	200 „
„ og stakke Kløvehø do.	400 „	450 „
Meje og binde Rug do.	400 „	700 „
„ „ Hvede do.	400 „	700 „
Binde Hvede do.	200 „	250 „
Meje og binde Havre do.	300 „	500 „
Binde Havre do.	150 „	„
Meje og binde Byg do.	300 „	500 „
Binde Byg do.	150 „	200 „
Slaa Ærter do.	300 „	233 „
„ Vikkehavre do.	300 „	300 „
Meje og stakke Vikkehavrehø pr. Td. Land . .	400 „	400 „
Stakke Blandsædshø pr. Td. Land	280 „	280 „
Trille Jord pr. Kubikfavn	200 „	„
Læsse Jord do.	66 „	66 „
„ Ler do.	66 „	133 „
„ Ler pr. Læs	4 „	5 „
„ Mergel pr. Kubikfavn og kørt	100 „	200 „
„ Mergel pr. Læs	4 „	5 „
„ Mergel pr. Kubikalen	4 „	„

	1869	1885
Læsse Aske pr. Læs	1	Øre
„ Sand do.	3	” 4 ”
Trille Sand pr. Kubikfavn	133	”
Sprede Sand pr. Læs	2	” 2 ”
Læsse Sand pr. Kubikfavn	66	” 66 ”
„ Grus pr. Læs	2	” 4 ”
„ Grus pr. Kubikfavn	66	” 66 ”
Trille Grus pr. Kubikfavn (fast Maal)	200	”
„ Grus do. (løst Maal)	166	”
Grave Drænsgrøft pr. Kubikalen	3	”
Sløjfe Drænsgrøft pr. Favn	2	”
Grave Vejgrøft pr. Kubikalen		4 ”
„ Grøft paa Eng pr. Favn	3	” 4 ”
Istandsætte Vold do.	2	”
Afhugge og borttrille Tuer paa Eng pr. Td. Ld.	166	”
Planere Eng pr. Kvadratfavn	5	”
Omstikke Kompost pr. Kubikalen	2½	” 3 ”
Læsse Kompost do.	2	” 2 ”
Sprede Kompost pr. Læs	1½	”
Læsse Kompost do.	4	”
Trille Kompost pr. Kubikfavn	133	”
Rense Korn pr. Td. paa Laden	8	” 2 ”
Tærskede Hvede (hver 15. Td)		
Rede Langhalm pr. 16 Pd.	3	”
Binde Koste pr. Stk.	3	”
Lappe Sække pr. 100 Stk.	300	”
Bile Møllesten pr. Stk.	133	” 250 ”
Flette Hegn pr. Favn	3	” 10 ”
Pille Sten pr. Td. Ld.	16	” 16 ”
Stikke og pille Tidsler pr. 1000 Stk.	10	”
Tække 1 Alen Tag pr. Lægte	2½	” 4 ”
Lagt Rygning op pr. Fag	25	” 25 ”
Slaa Murstensskærver pr. Td.	16	” 16 ”
„ Kampesten do.	33	”
„ Kampesten pr. Kubikfavn	1600	” 1600 ”
Bore Sten pr. Tm. til Skydning	6	” 8 ”
Et Skud i Sten	8	” 8 ”
Tilhugge Brosten pr. Kvadratfavn	33	”
do. do. pr. Kubikfavn		1200 ”

	1869	1885
Udlagt Tørv pr. Kvadratfavn	33 Øre	50 Øre
Optrille Tørv do.	66 „	
Rejse Tørv do.	4 „	
Rense Runkelroer pr. Td. Land	300 „	500 „
Optage Runkelroer do.	400 „	800 „
Rense Gulerødder do.	400 „	
do. do. pr. 100 Alen.....		10 „
Optage Gulerødder pr. Td. Land	500 „	
do. do. pr. 100 Alen		10 „
Optage Stubroer pr. Td. Land	600 „	
Sprede Roeflade do.	33 „	33 „
Grave Jord paa Roerne pr. Kubikalen	5 „	4 „
Skære Tækkerør pr. Trave (heri indb. Opsejlingen)	50 „	
Flette Maatter pr. Stk.	33 „	32 „
Luge Stenbro pr. Kvadratfavn.....	8 „	
Spinde Baand paa Maskine pr. Favns.....	1/4 „	1/4 „
Skære Brænde do.	200 „	233 „
„ Planker pr. Alen pr. Tm.	1 „	1 1/2 „
Stikke Græskanter af pr. Favns.....	2 „	
Skuffe Gange do.	1 „	
Afrømme Jord pr. Kubikalen.....	3 „	
Oprense Bæk pr. Favns.....	25 „	
do. do. do. (en anden Bæk)		6 „
Rense Kanalen.....	3200 „	
Harpe Grus i Grusgraven pr. Kubikfods.....	100 „	
For at fylde Iskældereren med Is	2000 „	
Radsaa pr. Td. Land		66 „
Radrense do.		66 „
Stevnet Pil pr. Stk.....		14 „
Malet Navn paa Sække pr. Stk.....		4 „
Radsaaet Roefrø pr. Td. Land		66 „
Saaet Kunstgødning do.		33 „
Tækket Stak pr. Kvadratfavn		6 „
Redet Tækkerør pr. Trave.....		16 „
Sat Kampestensmur pr. Kvadratalen		50 „
For ikke at vælte med Læs i Høsten		400 „
Afstukken Gange pr. Favns.....		2 1/2 „
Tynde Roer pr. Td. Land.....		500 „
Luge Roer do. 2'de Gange		400 „

	1869	1885
Rense Roer med Radrenser pr. Td. Land		70 Øre
Lave Tøjrepæle pr. Stk.		2 „
Hyppe Kartofler pr. Td. Land	1000	„
Smeden for Vedligeholdelse af 1 Plov om Aaret	600	„
Smeden for at vedligeholde en Hest med Beslag	1000	„
Bødkeren for en Smørdrittél	216	„
For Malkning 2 Gange daglig	70	„
Saa Kunstgødning pr. Td. Land	33	„
Blandet Kunstgødning pr. 100 Pd.	4	„

Dette er et lille Udpluk af de vigtigste Akkorder, der under de givne Forhold i høj Grad bidrog til at gøre Forholdet mellem Arbejder og Arbejdsgiver og dennes Repræsentant ikke alene taaleligt, men — jeg kunde fristes til at sige — mønsterværdigt, ogsaa fordi det bidrog til at højne Moralen, som ellers ufravigelig, med den ovenfor nævnte Servitut, nødvendigvis vilde sænkes i en uhyggelig Grad. At der alligevel, trods et energisk Eftersyn, til Tider kunde ske Misligheder, ja rene Snyderier, er det unødvendigt at nævne, men saadant hørte dog til de store Sjældenheder.

